

KÉPZELET-KIRÁLYFIAK

MESE

IRTA
FRÖHLICHNÉ-KAFFKA MARGIT

BUDAPEST
LAMPEL R. KK. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T. KÖNYVKIADÓVÁLLALATA
1909

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2019
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-427-1 (online)
MEK-18983

TARTALOM
Kézeletország.
Aháj.
Námán.
Yonos, a kedves.

Képzeltország.

A királyi palota kertjében valamennyi csodálatos virág munkában volt ezen az éjszakán; ők szolgáltatták a zenét az ünnepséghez. Sápadt és előkelő virágok hangversenyszámokat énekeltek pompás estélyi öltözetükben és büszke, fehér nyakukat a holdvilág felé nyújtogatták, hogy kivághassák a magas c-t. A zenekarban is csupa finom és kitűnő származású virág működött és egy hosszúra nyúlt tűzililiom szigorúan ütötte a taktust. Ám a kert távolabbi részén katonabanda játszott. Vörössel sujtásozott dolmányú szegfüvek, piroscsákós mályvák feszítettek; mindegyik előtt kotta volt. Egy kényes, szép sarkantyúvirág felváltva három kis rézdobon is tudott játszani egymaga, míg a bazsarózsa, aki már őrmester volt, a pukkadásig fölfújta arccal, izzadva trombitált. És ezeken kívül voltak még a tömegben magános hárfás-lányok, szép, teljes violák, akik gyöngéd ujjakkal pengették a holdsugárból való aranyhúrokat. És voltak bolondos jelmezekbe öltözött kis hegyi csajkárok, cickórok és csöngettyúkék, akik furcsa nótákat adtak elő és táncoltak, hajladoztak is hozzá. Sőt még cigánybanda is játszott valahol. Szép szál búzavirág volt a prímás, ügyes kis muskátli kontrázott és egy derék mák-legény emberségesen dolgozott a nagybögön; de mindegyik mégis csak azt mondta a közönség, hogy nem művészi, mert ezt nagyon is jól meg lehetett érteni.

A virágok tehát muzsikáltak ezen az éjszakán a kastély gyönyörű kertjében; mert Képzeltországban minden virágnak született hajlama van a zenéhez. Ám be volt rendelve villamos-sági szolgálattételre a császári és királyi bogár-hadsereg Szentjánosról nevezett szárnyas-ezrede is; és a miriád sejtelmesen csillogó színes lámpácska mint mélytűzű drágakő csillogott és pompás lampionfüzérekbe sorakozott a lombok közt s az oszlopos terraszok csipkés kőfaragványain. A kivilágított utakon pedig ott sürgött-forgott Képzeltország népének színe-java és kivette a részét minden mulatságból. Volt szökőkút, amelyből színes bor ömlött márványmedencébe; volt tűzijáték és rakéta, aztán léghinta, célbalövés és minden, amit csak kívánni lehet. De mindenkinek mégis az tetszett a legjobban, hogy apró lakájok, selyemlábú gnómok futkostak az ünneplő sokaság közt párologó tálakkal, feltornyozott süteményestálakkal, és a ráncos kis kék pofájuk hizelkedően mosolygott, ahogy kínálkoztak. Sőt az is megesett, hogy valamelyik bábéskodónak egyszer csak a lábához dörzsölődött egy pirosra sült, ropogós malac vagy pulyka és oldalt pislogott rá, mondván:

- Szelj csak a hátamból!

A hátába kés volt szúrva és ha szeltek belőle, mindjárt újra nőtt és nem fáj neki egy csepp sem; ellenkezőleg, nagyon jól esett.

Azt mindenkinek tudnia illenék, hogy Képzeltországban nem ismerik az éjszakai alvást; hiszen ez a népség éjjel még sokkal elevenebb. Ilyen nagy mulatozásra azonban még ott sincs mindig alkalom. De ma az egész országnak ünnepelnie kell, mert a Képzelt-király három szép, fiatal legényfia jutott leventesorba. Egyidősek voltak, egy napon kellett a nagy útra indulniok és ma a búcsúlakomájukat ülték.

Most pedig egészen különös dolgot kell elmondanom, ami azonban ebben az országban egészen megszokott és cseppet sem csodálatos. Abból áll pedig, hogy, ha itt valamelyik királyfi a gyereksorból kijut és eléri a huszadik évét, egyszer csak egy holdvilágos, tavaszi éjszakán eljön érte valami sohasem látott, idegen, hófehér fogat. Az oldala átlátszó, mint a víz, lágy köd az ülése, felhőből a nyereg, ökörnyálból a kantár, négy fehér ló van elébe fogva, olyan szelidek, mint a fátyolos menyasszonyok és a kétfelé vált, hosszú, síma sörény úgy omlik le a nyakukon, mint egy bolyhos éjjeli lepkének leeresztett két szárnya. És ez a puhán robogó fehér fogat elvisz egyszer életében minden fiatal királyfit nagyon messze vidékekre, - talán épp a Valóság országa felé, bár ezt sohasem lehet egészen bizonyosan megtudni. Mert

míg oda vannak, hírt sem hall senki az eltávozott felől; mikor pedig egy idő múlva honnét, honnét nem, csak otthon teremnek megint, egy darabig olyan különösen viselik magukat, zavaros, furcsa dolgokat mesélnek, aztán egyre jobban elfelejtik ennek az ifjúkori kalandnak az emlékét. Később már csak úgy tűnik fel az egész, mintha egy másik életben, még a születésük előtt történt volna velük; és amikor megöregszenek, meleg kályha mellett, puha karosszékből mint nagyanyók és nagyapók sok furcsa mesét mondanak erről az unokáiknak. A gyermekek nyitva felejtett szájjal hallgatják, de a felnőttek mosolyogva legyintenek és azt mondják rá: álom. Nem tudni, honnét vették épp ezt a szót, de úgy illett rá, hogy el is nevezték az egész titokzatos utazást Álomnak és úgy megszokták, hogy már nem is csodálkoztak rajta.

Azonban a fontosképű öreg tudósok Képzeltországban is mind azon törik a fejüket, amit más ember a megszokás miatt egész természetesnek tart. Hogy miképpen lehet egy szem magocskából virágos nagy fa; vagy hogy miképp jöhet el hozzánk a napról a melegség, mikor nincs neki országútja. Ugy-e, ti még nem gondolkodtatok ezen? Nos, a tudósok vastag könyveket írtak össze a fehér utazásról és kisütötték, hogy ennek is valami rejtett értelmének kell lennie, mint minden rendes dolognak. És megírták, hogy Valóságország valahol a messzeségben, a nagy Üresség másik oldalán van és egyre arra vár, hogy Képzeltországban teremjen már egyszer egy olyan királyfi, aki meg tudja hódítani. Ám a képzelet csak az Álomban juthat el a Valóság tájkára és ezért jön minden királyfiért a puha álmofogat, hogy szerencsét próbálni vigye. Hogyha nem sikerül, - és eddig egynek sem sikerült a hódítás - akkor a visszatérő büntetésből mindent elfelejt, amit látott vagy tapasztalt, csak homályosan dereng az emlékezetében valami összevisszaság. De egyszer majd csak akadnia kell valami ügyes, okos ifjúnak, aki eltalálja a módját és akkor egyszerre nagy világfelfordulás lesz és minden meg fog változni. És a világ megváltozásától szoktak-e egyebet várni, mint jót? Hiszen ki volna a sorsával megelégedve? Azért Képzeltországban már erősen várták azt a megjövendőt, világhódító daliát.

Ma pedig a királynak egyszerre három egyidős fia lett nagykorú és a pompás királyi lakban búcsúlakomát ültek; ezen az éjszakán kell eljönnie értük az Álom ködös kocsijának. A virágok muzsikáltak a kertben, az emberek pedig csillogó szemmel jártak, a széles kerti utakon keresztül-kasul tolongott a vigadó sokaság és a három szép hercegfiúról beszélt mindenki.

- Ki tudja? Hátha ők az igaziak? Hisz oly szép, fiatal és gondosan nevelt mindegyik! Oh, oh, nagy idők következhetnek ránk, nagy változások, - mondták a fontoskodók, akik mindent tudni látszanak.

Odabenn a nagyteremben pedig miniszterek ültek a lakománál és pohárköszöntőket mondtak egymásra, miközben ha nem jutott már semmi az eszükbe, addig beszéltek, míg megint eszükbe nem jutott valami. Más termekben a palotahölgyek lejtették a táncot és a legyezőjük mögül egyre a szomszédnőjük felé pislogtak, nem csipkésebb-e annak a rokolyája és nem mondanak-e több bókot neki. Lenn a konyhában pedig egy szemtelen kis kukta már a harmadik darab lincifánkot pofázta be titokban és egy másik, szelid kis kukta már a harmadik nyaklevest kapta emiatt ártatlanul. Csak az ünnepelt három királyfi nem volt sehol a mulatók közt.

Fenn, a vártorony nagy fegyvertermében az öreg király most búcsúzott a legkedvesebbik fiától, aki épp egy órával volt idősebb a másik kettőnél. Szép, izmos, hatalmas növésű legényke volt Acháj királyfi, a fegyverruhája csak úgy csillogott rajta és a bőrtűszője csupa buzogányokkal, hegyes törökkel, feszes íjjakkal volt körülűzködve. Az öreg király a vállára tette a kezét.

- Mintha magamat látnám benned, édes fiam, ilyen lehettem éppen húsz esztendőös koromban. Ami nekem nem sikerült, sikerüljön neked, mert tudd meg, hogy csak egy dologért érdemes élni és ez a hatalom. Ez legyen a te álmod is és az Álom a Valóság országába vigyen!

És az öreg király megáldotta Acháj királyfit.

A második herceg Námán, aki csak félórával volt amannál fiatalabb, ezalatt a kert egy elhagyottabb zúgában sétált tanítómesterével, az udvari tudóssal. Mindketten sötétszínű talárt és a fejükön háromszögletű barétet viseltek és csendesen járkáltak a fák alatt, míg a mulatók zaja csak gyéren hallatszott idáig. Ez a fiatal herceg is szemrevaló legény volt, csak egy kicsit sápadtabb és komolyabb arcú és a szép fekete szeméből okosság és töprengés látszott. Egy fordulónál megszólalt a tudós csendes meghatott hangon:

- Te voltál a legjobb tanítványom hármatok közül és amire én taníthattalak, azt már mind tudod. Sőt azt hiszem, már sokkal többet is, amiket magadtól találtál ki. Fiam, ez még mind kevés ahhoz a sokhoz képest, amiket ketten sem tudunk. Én, tudod, egy nagy könyvet írtam egész életemben, amelyben bebizonyítom, hogy egy kétszázézer év előtt élt vízipóknak csak hat lába volt és nem nyolc. De ebben eltelt az élet és nem értem rá egyébre. De te még ráérsz, siess, gyermekem és, ne feledd, hogy, ha találnál a mindenségben egy szilárd pontot, annak a segítségével kiforgathatnád a világot a sarkából.

Meleg kézzel búsított tanítványától és Námán királyfi szeretettel viszonzta, bár ha valaki a homályban okos fiatal arcára néz, láthatta volna, hogy magában egy kicsit mosolyog.

Acháj.

Acháj királyfi megdörzsölte a szemét és szétnézett. Homályos, hajnali ég alatt találta magát és körülte szirtes hegyvidék terült el. A kövek barnás mohával voltak borítva és nagy messzeségben egyetlen szál virág se látszott, csak fekete hegyszakadékok és óriás sziklák.

- A Valóság országa meglehetősen szürke és egyhangú - mondotta a fiatal herceg ásítva és talpra szökött. - Lássuk csak!

Néhány lépést tett előre és a hegypárkány széléig jutott. Alatta mély völgyesség terült el, sötét, irtatlan őserdőkkel, fenn a magasságban pedig tömött gránitból való nagy sziklaormok mint bókoló vén óriásfejek sorakoztak. A legtávolabbiak csúcsa hófehér volt és a jégmezők pompás színekben ragyogtak, mert bár a nap még nem kelt fel, a látóhatár széle alól odaküldte a magasságba az első éles és friss sugarait. Igen, bizonynal nagyszerű kép volt ez! Acháj ki nyújtóztatta zsibbadt karjait és domború mellét kifeszítve tele tüdővel szívta be magába a pompás, zamatos hegyi levegőt. Eközben a keleti ég széle lassan pirulni kezdett és mint egy óriási tűzgolyó, bíborszínű lángoló arccal emelkedett lassan feljebb a fenséges égitest. A királyfi tágranyílt csillogó szemmel nézte és amint a nap egészen elvált az ég aljától és teljes szépségében mutatta arcát, akaratlanul is felkiáltott az elragadtatástól és kitérte mind a két karját feléje. Lehet, hogy ez volt az első imádság.

- Oh milyen erős, milyen hatalmas itt minden, - suttozta. - És oly világosan, tisztán lehet látni a Valóságban a tárgyak vonalait. Itt minden olyannak látszik, amilyen. Ezt szeretem én! És milyen felséges volna urává lenni ennek a világnak és parancsolni neki. Ki lehet az, akinek a hegyek, erdők és vizek engedelmeskednek?

Míg az ifjú így tünődött az új világ csodáin, lassankint egészen nappal lett és az erdős völgyekből is felszállt, eltisztult a köd; látni lehetett a fák zúgó koronáját odalenn.

- Éhes vagyok! - mondta Acháj hirtelen és megtapogatta íjját és tegzét. - Éhes vagyok és az erdőben bizonynal sok a vad.

És ruganyos léptekkel indult meg a hegyfal meredek sziklái közt, hogy lejjebb ereszkedjék. Nehéz és veszedelmes volt az út, de épp ez csodálatos jókedvre derítette. Az ereiben csak úgy bizsergett a vér.

- Jó napom van, érzem, - gondolta csaknem ujjongva - ma királyi vadat kell ejtenem.

Már az erdőség szélén járt és a bozótos sűrűség sok helyen útját vágta, úgy hogy késével kellett rést egyengetni magának. Majd az őserdő hatalmas, évszázados fatörzsei közt haladt előre. Sokszor megzörrent mögötte a bokor és apróbb erdei vadak keresztezték az útját. Menekülni engedte őket, pedig az éhségét csillapíthatta volna velük. Ám ma valami különös, mámoros diadalvágy tüzelte - nagyszerűbb zsákmányra várt.

Végre úgy tünt fel neki, hogy előtte ritkulnak a fák s egy szirtes lejtő közelében hűs, tiszta erdei forrásvízre akadt, mely egy kristályos, szép kis zuhatagból kapta vizét. Néhány gyönyörű égerfa hajtotta fölé lombját s a királyfi megállott az egyik fatörzsnél. Fölötte a sziklafal meredezett kúszó, csenevész bokraival és a királyfi látta, hogy az egész hegyoldal mély barlangokkal és odvakkal van megszagatva. Nem messze innét, az ellenkező oldalon volt egy szép, fűves erdei tisztás.

- Az erdő vadjai e forrásra járnak, itt várok kissé, - gondolta Acháj és csendesen maradt a sűrűségben.

Nemsokára különös, lassan erősödő morajlást hallott és a fák ágainak zörejét, amint valami száguldó csoport letöredezi útjában. A királyfi jobban odafigyelt és gyakorlott fülével mindjárt észrevette, hogy a szakgatott kiáltózás semmi ismerős vadállat hangjára nem vall. Pedig mintha egész falka közelednék erre.

Egy pillanattig zavarodottan állt Acháj, aztán hirtelen előrehajolt. Oh, már látni lehetett, a tisztás másik oldaláról, a fák közül fülrengető bődulást hallatva vált ki a vad, egy hatalmasan kifejlett, gyönyörű szarvasbika és hátraszegzett, pompás agancsaival dühös iramban közeledett feléje a füves térségen át. Úgy látszott, hogy üldözők elől menekül.

Csak egy pillanat műve volt az egész. Acháj kifeszítette íjját, célzott és a nyíl szügyen találta a pompás állatot. A vad horkanva esett össze, ám sebe mégsem lehetett halálos, mert a fübe rogyva fájdalmas kiáltással vetette hátra szép fejét, félelmes dühvel rugdalt és csapkodott maga körül, vére szétfreccsent és pirosra festette a pászitot.

- Nem akarom, hogy kínlódjék! - mondta a királyfi részvétellel. És merészen a közelébe sietve, egy bámulatosan ügyes mozdulattal félkézzel megragadta az állat veszettül csapkodó agancsait s fejét így vasmarokkal előre görbítve, hirtelen tarkójába szúrta kését. A szarvas abban a pillanatban kiszenvedett.

Acháj csak akkor nézett szét maga körül és a szája is nyitva maradt a csodálkozástól. A sűrűségből előbukkanva, a fák alól és a kövek mögül bámuló, idegen arcok meredtek felé és félmeztelen lényeket látott, akik őhöz hasonlóak, ám torzonborz alakjukat állatbőrök fedték és kőbaltákkal, fadorongokkal voltak fegyverkezve. A Valóság emberei voltak.

Acháj egy pillanatra sem ijedt meg és nem gondolt menekülésre. Ösztönszerűen érezte, hogy azok nem ellenségei. Egy percig még így farkasszemet néztek egymással, aztán az idegenek csoportja egy hatalmas kiáltással kivált a sűrűből, a királyfi felé rohant és földre vetette magát előtte.

- Parancsolj nekünk! Szolgáid vagyunk és te vagy urunk!

Acháj végignézett rajtuk és szíve megdobbant, habár alapjában véve szinte természetesnek látta a dolgot. Hogy ő az úr, aki parancsolni fog. Érezte, hogy erre született.

A csoportból egy őszhajú, de azért marcona kinézésű férfi emelkedett fel és így szólt:

- Te vagy urunk! A barlanglakók mindegyikének parancsolni fogsz ezentúl a fekete hegységben. Mert úgy egyeztünk meg valamennyien ez erdőségek népe, hogy parancsoló vezért fogunk választani, akinek a szavát kövessük, ha vadászatra megyünk, hogy így több vadat ejthessünk el. Aki önkezével öli meg ma e szarvast, - így mondták a vének - az legyen a barlanglakók vezére! Te megtetted. Ám te talán nem is vagy hozzánk hasonló ember, a karod erősebb, a fegyvered csodálatos és a szemed nézése parancsolni tud. Talán az elhalt apák lelke vagy te?

- Uratok vagyok! - mondotta Acháj egyszerűen.

És egy kézmozdulattal jelt adott az elejtett szarvas felbontására. Mikor pompás bőrét lehúzták és átnyújtották neki, ő kiválasztott a közelben egy hatalmas vándorsziklát, épp azt, amely mellett a szarvas elesett, beterítette az állat bőrével és helyet foglalt rajta.

- Ez a kő lesz trónusom és ítélőszékem! - mondotta.

A barlanglakók remegtek az izgatottságtól, hogy a zsákmányhoz jussanak és mohó, falánk éhség csillogott a szemükben. Már valamennyien rá akartak rohanni, mikor az új vezér a pillantásával visszautasította őket, aztán három öreggel felosztatta a húst. Valamennyiüknek bőven jutott, annyi, hogy jóllakhatott és családját jóltarthatta belőle, - bár a legszebb darabot jól előre a vezérnek nyújtották hódolatul. És bámulva néztek egymásra. Valóban, még sohasem

volt osztozkodás vérontás nélkül, most pedig mindenik meg van elégedve s a zsákmány jórésze még osztatlanul hevert a földön.

- Hozzátok a maradékot utánam! - intett Acháj a véneknek.

- Miért, uram? Hiszen most már mindenki jóllakott.

- El fogom tenni, - mondta Acháj - hogy ne kelljen holnap is vadászni.

A három öreg elbámult. Sok évet éltek vadászva a rengetegben, de valahányszor jóllaktak, sohasem gondoltak többé a holnapra.

Most elvezették ifjú vezérüket odvaikhoz és megmutatták a neki szánt barlangot. Valamivel tágasabb volt a többinél, de épp olyan kemény szikla a földje és szűk lyuk a nyílása. De Acháj azért jól érezte itt magát és amikor az elejtett vad bőrén pihenni tért, boldogan suttopta:

- Hatalmas vagyok máris, van hadseregem és minden barlang az enyém. De ez még semmi!

Másnap valóban nem kellett vadászniok, a tegnapról maradt hús kielégített minden barlanglakót. Acháj tehát maga köré gyűjtötte a férfiakat és elkérte fegyvereiket. Bizony kezdetleges szerszámok voltak. Egy-egy átfúrt fadorong, melybe valami nyelet dugtak, vagy egy durva kődarab, amit úgy találtak és valamelyik oldala véletlenül éles volt vagy hegyben végződött. Acháj kezébe fogott két ilyen követ és elkezdte őket erős kezével egymáshoz dörzsölni, ugyanazt parancsolva a többieknek is. Nehéz munka volt és az alattvalók százszor is elvesztették a türelmüket de a vezér parancsoló nézése megfélemlítette őket és tovább folytatták. A nap már lehanyatlott, mikor a kőfegyverek két oldala elvesztette érdességét, símára csiszolódott és úgy hajolt össze, hogy az ék hegyes és éles volt; a vérontásra valóban kitűnő eszköz. Most már mindenki örült új fegyverének és alig várta, hogy kipróbálhassa.

Másnap üvöltöző, össze-vissza csoportban álltak körül a vezér barlangját, mert ismét éhesek voltak és vadászni akartak. Mikor Acháj kijött, szigorúan nézett végig rajtuk.

- Így nem megyünk, mint az állatok csürhéje. Azonnal oszlojtok két csoportba. Az asszonyok és a gyermekifjúk menjenek a nagy szikla tövéhez és álljanak sorfalat. Ha jelt adok, rohanjanak kiáltozva és az ágakat csapkodva előre, de nem egy csapatban, hanem széles vonalban, hogy az erdőség jó része át legyen zavarva. Mi a tisztás felé megyünk a fegyveres férfiakkal, hármásával elrejtőzünk körülte és úgy várjuk be a vadakat, amiket azok felénk hajtanak.

A nép most már vakon és jókedvvel, lelkesen engedelmeskedett. Érezték, hogy már nemcsak karral és marokkal, hanem ésszel indulnak zsákmány után és a Képzeletnek is szerep jut a harcban. Hiszen a vadászat előre ki volt gondolva. Ezentúl így ment ez, előre tervezve és szabályos rendben, - hamarabb jutottak így zsákmányhoz és kedvet leltek a munkában.

Most már több szabad idejük maradt és sokszor ültek otthon a barlangban, a leölt állatok bőrrel babrálva, amit egyre ügyesebben sikerült öltözetté formálniok.

Új fegyvereket is készítettek. Hegyes nyílvevesszőket faragtatott velük a vezér a kőkések segítségével és íjjakat csináltak feszes, hajlós faágból, amire állati beleket húztak. Milyen könnyű volt most már a vadászat. Hisz az állatoknak nincs fegyverzetük.

Egy ízben ép az íj favázán dolgoztak, de a husáng nem akart hajlani, törékeny és reves volt, s ahogy széttört Acháj kezében, apró, fényes szikrák pattantak szét belőle. A vezér megnézte a két fát, összedörzsölte és újra szikrázott. Most már szakadatlanul dörzsölte és a revült fa bevilágította a barlangot, s a félénk, bámuló arcokat. Egyszer aztán felcsapott magasra egy piros tűznyelv és a fadarab füstölögve égett a vezér kezében. Egy asszony sikoltva kapta el a kezét, amint feléje kapott, a tűz megpörkölte ujjait. Már-már rémülve menekültek a bennlevők, de Acháj kemény szava visszaparancsolta őket. A barlang közepére tette az égő fát és

többet is rakatott oda. Mind tüzet fogott és nemsokára barátságos, piros fényt hintve, vidáman csapkodott fel az első tűzhely lángja. Ah, milyen gyönyörűen táncoltak az apró, lobogó nyelvek, mennyi szépet láthatott játéukban az, aki Képzletországából került a Valóságba. De a barlanglakók arca is földerült és a hűvös éjszakában jólesően bizsergette tagjaikat valami.

Egy fiatal leány, a nép vénjének unokája, merészen a tűz fölé tartotta izmos karját és azt mondja: Meleg! Soha, senkitől sem hallotta ezt a szót, csak úgy véletlenül pattant ki ajkán abban a percben. De nemsokára többen is utána mondták: meleg! és amíg nekibátorodva közelebb húzódtak, úgy találták, hogy ez az új szó legjobban illik az új jelenségre. Acháj vezér fölemelte fejét, a fiatal leány mellette állott, izmos, szép alakját pettyes menyétek összeaggatott szőrméje fedte, sötét haja gyűrűzve omlott el a vállán és mosolygó, üde arcát besugározta a tűzhely fénye.

Egy idős asszony ekkor egy darab nyers őzcombot hozott elő és odavetette a tűzhöz, a többiek pedig kacagtak a tréfán; vajjon megérzi-e az élettelen hús is az új meleget, ami az áldott nap erejéhez hasonlít. S valóban, az őzcomb lassan sercegni kezdett, átpirult és a barlangban csodálatosan kellemes illat terjedt szét. Mikor az asszony elvette a húst, már az is annyira forró volt, hogy a kéz nem állta ki. Acháj azonban egy síma kőre tette és főszelte a combot, amely lassan hűlni kezdett, már csak gyengén meleg, porhanyó, puha és zamatos volt és felségesen ízlett mindenkinek, aki belekóstolt.

És a tűz használata nagyon megváltoztatta a barlanglakók életét.

- Uram! - szólt egy napon egy fiatal vadász a vezérhez. - A szomszéd völgyön egy nagy víz folyik végig, melybe a hegyoldal összes forrásai beleszakadnak. A vízben sok pikkelyes állat van, hálnak hívják és a húsát enni lehet. Ha a mi tűzünkön megsütnék a halat, jó étel volna az is.

- Hát hozzatok! - mondta Acháj.

- Nem lehet, uram. A folyó környékén másik nép lakik, amely nem ismer barlangokat, hanem cövekeket ver le a víz fenekére és azokra fatörzseket fektet. Ők már régen megtanulták a fákat kidönteni és úgy rakják össze őket a víz felett, hogy barlangformájú lakás lesz belőle a víz közepén. És a parttól a lakásukig is fatörzseket fektetnek, hogy ki-be járhassanak, de éjszákára ezeket felszedik és akkor a víz megvédi őket. Ez a nép nem engedne minket halat fogni a folyóban, mert a víz az övék.

- Holnap ellenük indulunk s elveszük tőlük! - mondta a vezér csillogó szemmel. A halra pedig nem volt nagy szükségük, de Acháj érezte, hogy valami harcra ösztönzi. Szeretett volna a vízínépnek is ura lenni.

Másnap felfegyverezte a férfiakat, harcba indultak és legyőzték a cölöplakókat. Mikor az őserdők fáiból készült tutajokon a vízre épült házakhoz közeledtek, a vízi emberek nem kőből, hanem fából készült nyilak záporát lőtték feléjük és az idegen nyilak okozta seb mind halálos volt. De a sereg mégis előre tört, bejutottak a cölöpházakba és lefegyverezték az idegeneket.

- Nem engedem, hogy megöljétek őket. Élve maradnak és szolgálni fognak nekünk, ti pedig, a győzők, urai lesztek a legyőzötteknek és parancsoltok nekik, mint én tinektek.

S a cölöplakók hódolattal borultak le az új vezér előtt, majd pedig megtanították a győzőket az ő tudományukra, hogy miképp kell a nyilak sebet halálossá tenni. Egy rosszszagú, ragadós fű termett ott a mezőkön és az ember meghalt, ha belőle kóstolt. Ennek a nedvével kenték be azontúl a nyilak hegyét.

Az élet ezután vadászatban és harcokban folyt le. Mert a szomszédos völgyekben még más erdők, vizek és barlangok voltak és mindenütt laktak emberek, akik megtámadták őket, ha tanyáik közelében akartak vadászni. Acháj pedig kijelentette népének, hogy valamennyi erdő

vadja az övék, ha el tudják ejteni. Hadat viselt, fegyveres erőt vitt azok ellen, akik miatt állítólag nem vadászhattak szabadon. Az Acháj népe lassanként uralomra jutott az egész hegyvidéken, valamennyi völgy lakói, mint alattvalóik, nekik hozták el adóképp a legszebb prémeket és amaz edényeket és más eszközöket, amiket készíteni tudtak. A legyőzötteknek kellett fegyvereket és ruhákat készíteni számukra, maguk az achájiak már csak hadakozással foglalkoztak.

Egy ízben Acháj vezér haditanácsot hirdetett ama sziklához, melyet trónjával választott, mikor ott az első szarvast megölte. És tudtára adta a népnek, hogy ismét hadat fognak viselni, de most már nem a hegyek között, hisz itt már minden rég az övék, hanem a messze elterülő síkság ismeretlen népe ellen. Mikor szavai elhangzottak, szólásra emelkedett a nép vénje, aki régen az ő vezérségét kihirdette. Már ősz volt és harcra erőtlén, de okossága sokszor hasznos volt a csatákban.

- Vezér, - szólott - bocsáss meg, hogy szóra nyílik ajkam előtted. Sok harcban követtelek a hegyek vidékén, mert különb vagy mindnyájunknál és halat, vadat, meg idegen zsákmányt szereztél a harcok árán a népnek.

- De íme, - folytatta a nép vénje - most már mindenünk van. A síkság lakói, úgy mondják, szelíd állatokat őrizgetnek a füves helyeken, ide-oda járnak velük, vagy összeörölik a földből nőtt füvek magját és azzal élnek. Mi itt az erdőkben vadhúsról vagyunk szokva, mit vehetnénk mi el tőlük, miért is bántanók őket, uram?

Acháj királyfi rászögezte kemény, szigorú tekintetét és a fegyverzetére ütve, ezt felelte:

- Harcolni fogunk velük a hatalomért. Azért, hogy megmutassuk erőnket; azért, hogy féljenek tőlünk és szolgáljunk legyünk.

A nép egy darabig hallgatva nézett urára, de aztán lelkesült, helyeslő zivajban tört ki, összecsendítették fegyvereiket, a nép véne pedig csendesen visszavonult.

Acháj királyfi azonban azon az éjszakán nyugtalanul hánykolódott állatbőrein. Különös gondolatai voltak és mikor kissé elszenderült, úgy érezte, mintha valami ismeretlen szellemhang szólítaná őt.

- Acháj vezér!

Úgy tetszett neki, amint felemelkedett félig fekvőhelyén, hogy a hang nagyon messziről jő.

- Acháj vezér! Tudod-e, mi van a síkságon is túl?

A vezér szívdobogva figyelt és nem mert felelni. A hang folytatta:

- A síkságon túl újra hegyek és völgyek következnek, aztán megint sík mezők, erdők és vizek. Azt hiszed, mindent meghódíthatsz egy életben? Igaz, hogy a Valóság világa csupa küzdelem, de mit gondolsz, mi lesz a küzdelem vége? A halál az! Mert el fog jönni egyszer időd és tudod-e akkor, miért éltél? Hiszed-e, hogy a te diadalod az igazi?

Acháj szívdobogva ugrott fel. A távoli hang végleg elhalt, de a vezér nyugtalanul, háborgó lélekkel járt-kelt sokáig a tágas barlangban.

Mi pedig épp ezen a töprengő, gondoktól nehéz éjszakán fogunk elbúcsúzni egy időre az erős Achájtól, a Képzeletbeli hercegtől.

Námán.

Ugyanazon időben-e, vagy később, - az nem fontos dolog, mert hisz jól tudjátok, hogy Képzletországban nem sokat törődnek az idővel - elég az hozzá, hogy a fehér Álomutazás után a második királyfiú, Námán is öntudatra jutott és ő is megdörzsölte a szemét. Kiterjedt, széles síkság közepén volt és amint szétnézett maga körül, úgy tetszett neki, hogy az ég alja köröskörül lehajlik a látóhatár széléig és az egész mint egy sötétkék üvegharang borul le a tányérforma kerek földre.

- Lám, - mondta Námán egyszerre - tehát a valóságban sem látszik minden olyannak, amilyen. Mert én jól tudom, hogy ez a föld nem tányérforma, hanem gömbölyű, az ürességben lebeg és az ég kékje csak pusztá levegő, mely messziről kék színt mutat. De úgy látszik, hogy ennek a megértéséhez itt éppen a Képzlet szükséges.

A nap már alkonyodóban volt. Námán elővette a körzőjét, megmérte a nap magasságát fokokban kifejezve és ebből gyorsan ki tudta számítani, hogy milyen égtájon és milyen napszakban lehet, sőt azt is, hogy milyen hónapnak hányadika van. Mikor ezzel tisztába jött, már leáldozóban volt a nap, az égen feltűntek a csillagok és, csodák csodája, lent a földön is, szerte a síkon, közelebb-távolabb enyhén lobogó, vagy messze pislákoló kis fényességek támadtak.

- Ilyesmiről nincs szó a könyveimben, - mondta Námán - de épp azért meg kell tudnom, mi lehet a sok fényes, földi csillag.

Összehúzta magán sötét köpenyegét és az alkonyati szélben, pusztá fűtérségen át egyenesen az egyik fénypont felé vette útját. Amint közeledett, egyre jobban nőtt a fényesség és meglátszott, hogy nem egyéb az fel-fellobbanó, füstölgő, barátságos pusztai tűznél. Már azt is kivehette, hogy a tűzhelyet három oldalról valami fonott sövényfal védi a szél ellen és hogy a tűz körül sorjában emberi alakok ülnek. Most már örömmel és kíváncsisággal telve szaporázta a lépteit Námán királyfi.

Nemsokára a cserény közelébe jutott, úgy hogy egészen jól láthatta annak berendezését és környékét. A tűz a háromoldalú fal balsarkában állt és férfiak, öregek, ifjak és asszonynepek ülték körül, lehetek mindössze vagy három-négy család. A jobb sarokban fából durván összerótt láda állt és belőle az egyik fiatal leány épp most emelte ki a jó barna kenyeret meg egy szép kerek juhsajtot. Egy asszony tejet szűrt le egy sajtárból, a tűzön pedig kerek bográcsban pompás báránytokány rotyogott, illatozott. A cserény falán báránybőrbundák és süvegek lógtak és szögre akasztott pásztortarisznyák meg kampósvégű botok. A cserény mögött egy szép falka juh meg bárány pihent a fűvön, előttük a bejárat körül pedig négy hatalmas fehér juhászkutya.

Námán királyfi megállott kissé, hogy zavartalanul gyönyörködjék a kedves képben és mondanom sem kell, hogy a pompás pecsenye szaga nagyon kellemesen csiklandozta a bölcs és komoly ifjú hercegnek orrát. - Hja, hosszú utat tett Képzletországból idáig, jól megérezhetett. Már épp be akart térni a cserénybe, mikor az egyik kutya álmában elvakkantotta magát. Erre felébredt a többi is, megéreztek az idegen szagot és nagy, dühös csaholással rontottak elő. De mielőtt megrohanhatták volna, felemelkedett a tűz mellől egy fiatal legény, fogta kampós botját és szólt a kutyáknak, mire azok morogva sompolyogtak vissza, a legény pedig kilépett a sötétbe.

- Ki az, aki közeledik? Ellenség, vagy jóbarát?

- Idegen vagyok, - hangzott a válasz.

- Mi járatban?

- Elfáradtam a vándorúton, pihenőt kérnék éjszakára.

- Térj be!

Námán herceg belépett és levette fejről fekete barétját.

- Béke veletek, jó emberek.

- A hatalmas Bálvány vezérelt közénk, holnap épp az ő ünnepe lesz. Ülj a mi tűzhelyünkhöz, egyél eledelünkből és igyál italunkból.

Námán megköszönte szépen és közéjük ült. Egy öreg pásztor erre felkelt, vizet vett egy agyagtálba és lehúzva a vendég saruját, megmosta lábait. Egy asszony kenyeret és sajtot nyújtott neki és ő jóízűen falatozott a többiekkel, majd pedig közös tálból ették a pompás birkatokányt. Míg tartott, nem beszélt senki.

Mikor aztán elkészültek, a család feje tisztelettel szólította meg a vendéget.

- Sok földet bejárhattál, idegen, sokat tapasztalhattál. Beszélj nekünk valamit a világról!

- A világ - felelt az ifjú - sokkal nagyobb, semhogy egy ember bejárhatná és amit tudok, annak a nagyobbik felét nem is tapasztalásból tudom, hanem onnét, hogy gondolkodni tudok mindenről, amit látok.

- Nem érem föl ésszel, amit mondasz - szólt egy másik pásztor. - Hiszen mi is sok mindent látunk, a föld füveit, a csillagos eget, a négy lábú állatokat és az ég madarait, gondolkodni is lehet a nyáj után ballagva, vagy ha a tűzhely lángjába nézünk, mégsem tudunk meg mind-ebből mást, mint amit látni lehet.

- De tudjuk azt, - szólt egy harmadik - hogy a hatalmas Bálvány, mely a törzsanya tűzhelyét őrzi, esőt és jó időt, dögvészt vagy szárazságot ad, aszerint, hogyan tetszik neki az égő áldozat fiatal állatainkból. Te nem ismered a mi Bálványunkat, idegen; egy szent topolyafának törzséből való az alakja, de a fakéreg repedései fent egy csodálatos és félelmetes emberarcot mutatnak. Emberkéz nem nyúlt soha a fához, éjnek idején, nem tudni ki döntötte le és vitte a törzsanya hajlékába már őseink korában. Annyi bizonyos, hogy a fakéreg emberarcot mutat és a Bálvány a mi istenünk. Te nem ismered őt, idegen, és lám gondolataidból sem tudhatsz felőle semmit.

Námán örömet megfelelt volna e beszédre, de nem akarta megsérteni a tűzhelyet, amelynek vendége volt, azért meghajtotta fejét és annyit mondott:

- Áldassék az, akit ti áldotok, én megmelegedtem tüzeteknél és ettem kenyeretekből.

Majd rövid hallgatás után ő fordult kérdéssel hozzájuk.

- Mondjátok el inkább ti, jó emberek, miképp megy a sorotok e vidéken? Jó-e a legelő, bőven tejelnek, jó gyapjút adnak-e az állatok, van-e bőven legelőjük?

- Megvolna minden, - felelték - de mégis nagy baj szakadt ránk nemrégiben. A Hatalmas Bálvány haragja sujt minket és a jóság százával vész el valami szörnyű kórságban, amit sem a javasasszonyok, sem a bűbájossághoz értők, vagy a garaboncok meg nem tudnak gyógyítani. Egyik juh a másik után esik bele a kórságba.

- A bajt apró, szemmel se látható lények okozzák, - felelt Námán - azok vándorolnak egyik állat testéből a másikba és mert nagyon gyorsan szaporodnak, azért nő egyre a betegség.

- Valóban, - szólt erre az egyik férfi - most már látom, hogy bölcsesség lakik benned. Mert a táltos is ilyenformán mondta a múlt ünnepen. Hogy ártó, gonosz kis láthatatlan szellemek vagy ördögök bujnak a szegény juhokba, egyikből a másikba és nincs, aki kiűzze őket.

Námán királyfi zavarba jött. Ő bizony nem így mondotta, nagyon félreértették szavait, de nem akart sérteni senkit, azért újra hallgatott.

Az öreg pásztor jelt adott a lefekvésre és az emberek sorra pihentek el a cserény körül s benn a száraz fűből való almokon. A vendégnek a legvédettebb helyet engedték át a fal zúgában.

Reggelre kelve azonban a királyfi így szólt a család öregjeihez:

- Ti jó szívvel voltatok irántam és nekem semmim sincs, amit ajándékol adhatnék nektek. De hogy mégis megmutassam hálámat, megpróbálom meggyógyítani beteg állataitokat.

- Ah, kiűzöd az ártó ördögöket? - kérdezték a pásztorok.

- Megnéztem jól a ti földetek porának színét és megtapintottam ujjaim közt. Ezen a földön bizonyonnyal kell nőni egy apró háromlevelű, bolyhos virágú kis dudvának, menjünk, keressük meg azt.

Egypáran elindultak vele s a cserénytől nem messze, egy sekélyvizű pusztai kút környékén nemsokára örömmel fedeztek föl egész csomó olyan fűvet, amilyet az idegen említett.

Námán jó csomót szedett belőle, hazavitte a cserénybe és tüzet rakatott. Egy agyagbográban jó sokáig főzte a fűvet, aztán hintett bele porrátorve abból a vörös agyagföldből, amit szintén a közelben talált, aztán ment az egyik beteg birkához, amelyik kínosan hánykolódott a földön és az egyik labdacstot a nyelvére tette, hogy lenyelje. Hát bizony egy félóra múlva az állat lecsendesedett, majd fel is tápázkodott a földről és fűvelgetni kezdett. Nem volt már annak semmi baja.

Nosza, nem csinált egyebet aznap az egész pásztor nép, mint a juhoknak való orvosságot, amint az idegen ifjútól tanulták, nemcsak a vendéglátó cserény, hanem valamennyien a szomszédbeliek is. Mivel pedig aznap a Hatalmas Bálvány ünnepe volt, minden cserény fejének el kellett zarándokolnia áldozati bárányával a közös szentélyhez, mely a törzsfő hajlékában volt. Így aznap még az egész törzs pásztorai megtudták a jó hírt: vége a dögvésznek, mert a Bálvány egy csodatevő idegent küldött hozzájuk, aki a föld fűvével és porával űzi el a rossz szellemet.

Körül is vették Námán királyfit aznap a pásztorok. Hoztak neki ajándékokat, a magok szótéseit, jó, égetett cserépedényt, illatos sajtokat, köntöse szélét is csókolták, úgy kérték, marasztalták, ne hagyja még el őket. A királyfinak meg kellett ígérnie, hogy egy ideig még közöttük marad.

Két nap múlva követek érkeztek a törzs főnökétől, a legfőbb atyától. Elmondták, hogy már a törzsfő is híret vette az idegen ifjú tudományának és arra kérti, jöjjön el a követekkel és tisztelné meg az ő hajlékát. Mert - mondták - volna ő neki egy gyönyörű szép, ifjú hajadon leánya, egész világon a legkedvesebbje, aki jó ideje már nagy betegen fekszik, senki meg nem gyógyíthatja. Ha a tiszteletre méltó idegen az állatok betegségével olyan könnyen elbánik, hátha tudna emberen is segíteni, hátha a szépséges Jezabel kórságát is meg tudná szüntetni.

A királyfi tehát elment a követekkel a törzs atyjához. És hogy a szót hiába ne űzzem-fűzzem, csakhamar megtalálta a beteg hajadon gyógyulására való italt és balzsamokat is. Összekeverte a réten, összefőzte pusztai füvekből, bogarak porrátorrt szárnyából, fa mézgájából, kövek izzadmányából, úgy ahogy a természet ingyen adja a hozzá értőnek a szenvedések enyhülését. A nagybeteg szép Jezabel arca nemsokára átpirosodott, szeme fényes lett, mint régen, újra kedvesen és ügyesen járt-kelt a karámok körül, megint lehetett hallani okos, kedves beszéde

zengését és a szentély sátorában a Hatalmas Bálvány ünnepein újra ő helyezte az oltárra a füstölögő áldozat bárányait s ő lejtett ifjú leánytársai élén virágtáncot az égő oltár körül, mert mindez a törzs hajadon leányának tisztje volt.

A főnök most már minden tőle telhető jóval meg akarta jutalmazni az ifjú idegent, aki megmentette gyermekét. A saját lakóhelye közelében, - mert a törzs főbbjei már nemcsak sövényfalaktól védve, hanem valódi ponyvás sátorban laktak - tehát az ő sátrához közel adott neki szállást, mely a legkényelmesebbek közül való volt, ellátta minden jóval, amit a pásztorok egyszerű élete nyújthatott és olyan nagy tisztelettel, hódolattal vette körül, hogy Námán csúnya dolognak tartotta volna mindjárt tovább állni és elvándorolni a Valóság egyéb tájai felé. Hisz a pásztornép oly együgyű, ártatlan és ragaszkodó volt, valósággal megszerette őket, mintha maga is e nép fia volna. Gondolta, egy időre megtelepszik közöttük.

Nemsokára aztán elkövetkezett az az idő, amikor minden évben idegen tartománybeli kereskedők jönnek e vidékre, hogy a fölösleges gyapjút és bőrt elvigyék és helyette edényt, szövetet, szerszámokat és az asszonyok számára kőöntyüket hagyjanak itt cserébe.

A főnök karámja előtt történt az adás-vevés; odahozták a pusztai emberek árúikat, s az idegenek ott rakták le sorjában a csereértékeket. Námán királyfi elnézte, mint sorjazzák, számlálják el a lenyúzott juhbőröket. A pásztorok ujjakon számláltak, minden darabnál egy ujjat egyenesítve ki az ökölből. Mikor tízig jutottak, akkor késsel egy vonalat rótt be az árú gazdája a pásztort nyelébe és ahány vonal volt, annyi részben kapta ő is a csereportékát alkú szerint. Minthogy mindenkinek tíz ujj volt, tízéval számolták az árút. Csak az volt a baj, hogy a sokszor tizet újra számlálni kellett, s a tizet jelentő vonal több volt a tíznél, sőt néha tízszer tíznél is. Ebből aztán annyi zűrzavar, veszekedés, újrakezdés, bíraskodás volt, hogy hallgatni is nehéz. Námán nézte egy darabig türelemmel, aztán elővett egy botot és ő is rótt; úgy azonban, hogy a második tizet másforma vonallal jelezte, mint az elsőt, a harmadikat is, a többit is. Százon felül újra kezdte a formákat, csak most az egyszázast mutatta mindegyik jelnél egy külön húzáská. Egy-két értelmesebb fiatal pásztor bámulva nézte Námánt, hogy lám, mennyivel könnyebb így a dolog és ott helyben hamarosan meg is tanulták az első számjegyeket, amiket Námán hirtelenében kitalált számukra.

Később a gyapjú eladására került a dolog. Ezt kosarakba tették, hogy megmérhessék, de mert egyik szakajtó nyomottabb volt a másiknál, vevő is, eladó is sorba emelgette a gyapjúcsomókat és összepörölte rajta, melyikben van több, melyik könnyebb, melyik nehezebb. Námán királyfi összehúzta egy percre a homlokát, gondolt egyet. Hirtelen egy ágasforma gerendácskát faragott, keresztbefektette egy fatöcskén és egy helyen jól ráerősítette, de úgy, hogy le-fel hajladozhatott, mint a kút gékje. A két végére két bográcsot akasztott és kész volt az első mérleg. Egyik bográcsba tette azt a gyapjúcsomót, amelyiknek a nagyságát mind a két fél helyesnek ítélte, a másikba annyi követ, hogy egyensúlyba kerüljön. Ez a rakás kő volt most már mértéke a többi gyapjúnak, s az egész vásár könnyebben és gyorsabban folyt le, mint annak előtte.

Az áldomás lakomáján a törzsanya maga mellé ültette a tűzhelynél Námán királyfit és ő maga szedte ki neki a bográcsból a legjobb falatokat.

- Jöjj, leányom, és tiszteld meg te is az idegent, akit a Hatalmas Bálvány küldött nekünk, hogy csodadolgokat műveljen itt és megnyissa elménket!

Námán szólni szeretett volna, megmondani, hogy amit ő kitalál, az egy sem csodadolog, csak a természet felhasználása a képzelet segítségével; és hogy neki semmi köze sincs a fatörzs-bálványhoz. De Jezabel már feléje indult egy üveg itallal, mely mézből és erjesztett tejből készült és édes-csípős ízű, kellemesen melegítő erejű volt. Olyan szíves mosollyal, olyan

szelíd és zengő szóval tudott kínálkozni, hogy Námán a pohár után nyúlt és nem felelt a főnök szavaira.

A vásárok után esős, borús idők jártak, a pásztorok ponyvát húztak a cserény tetejére, hogy tüzet rakhassanak, összebújtak subáikba és csendesen beszélgetve, szunyókálva ölték az időt, a törzs legfőbbjei alig másképp, mint az egyszerű pásztorok, Azok a fiatal emberek, akik a minap megtanulták Námántól a számjegyírást, most is egyre körülte lebzseltek és örültek, ha egy szavát elleshették. A fiatal tanítómesternek igazán öröme telt bennük.

Egyszer aztán előkeresett néhány síma, égetett agyagtáblát, amilyennel a módosabb pásztorcsaládok a tűzhely alját szokták szépen kirakni. Aztán bekente őket a méhek köpüjéből vett viasszal és egy kis fapálcikát finomra meghegyezett. Ha ezzel vonalat húzott az agyagtáblára, nyoma maradt annak. A borús napokon, mikor a falka lucskosan barangolt, egy-két sáros pásztor néha ki-kinézett megterelni, a cserény oldalát eső verte és a tűzparázs sistergett a nedves földön, ilyen időben kezdte meg Námán az írás mesterségét tanítani. A szóknak vagy hangoknak a képét ő találta ki rendesen, bár néha egy-egy értelmesebb pásztorfiú is formált egészen magától csinos és könnyen leírható formájú betűt. Milyen nagy volt az öröm, ha a mester ezt fogadta el jónak. S a második leckeórán már honnét, honnét nem, egyszer csak körükbe telepedett ám a szép Jezabel is a tanulóknak és egyik ifjú sem volt ő nála szorgalmasabb vagy találékonyabb. Ez a kis tanulócsereg aztán hívebben ragaszkodott mesteréhez, mint akár a testvér a testvérhez, vagy gyermek a szülőjéhez.

Este, mikor az ég fellegeit el-elhordta az alkonyati szél, az eső elállt, s az öregebb pásztorok is a tűz köré gyülekeztek, ezek is kérték Námánt, tanítaná őket is valamire. Az égen fényesen ragyogtak a csillagok s a pásztorok révedező szeme ezek kósza járását bámulta.

- Taníts valamit a csillagos égről, - mondták. - Úgy-e, azok a Hatalmas Bálvány szemei?

A fiatal mester most már igazán elkedvetlenedett kissé. Mit is feleljen ő ezeknek, hogy félre ne értsék, hibásan ne magyarázzák. És mi az a tudás, ami nekik hasznos lehet az ő egyszerű életükben. Gondolkozott kissé, aztán egyszerű szavakban elmagyarázta nekik a csillagképek helyét, fekvését, és hogy ezek szerint, hogy lehet eligazodni annak, aki a pusztában eltéved, hogy lehet megtudni az időt a csillagok állásából, hajnallik-e már, vagy még messze a reggel, és hogy mind e képletek egyszer kerülnek meg az eget, míg az eső és szárazság, virágnylás, levélhullás, hidegség, melegség egyszer felváltja egymást a földön. És a nép örült az új tudománynak, kedvtelve nézegette, hogy hasonlít oroszánra, bikára, kosra, medvére, mi-egyébre a csillagok fénylő csoportja. És mint aki most már nagyon sokat, éppen eleget tud valamiről, nyugodtan hajtották álomra fejüket.

Hanem Námán királyfi szemére nem jött álom. A lelke háborgott és bensejében önmagát vádolta amiért ezek előtt a jó emberek előtt mostanáig elhallgatta, rejtve tartotta az igazságot, a természet és az élet nagy törvényeit, amik a tudománynak igazi kincsei. Úgy érezte, hogy ő hálátlan volt vendégszeretetükért, amiért nem tanította meg őket mindenre, amit ő felfoghat és ért a világból, és csak válogatva adott nekik a tudásból valamit. Hisz igaz, hogy mindannak, amit tőle tanultak, jó hasznát vehetik, de szabad-e őket mégis balhiedelmükben meghagyni? Nem, nem, ezt nem érdemelték tőle. És a lelkében nagy elhatározás kelt. Ezentúl a teljes igazságot fogja tanítani.

És másnap nagy gyülekezést hirdetett ki a törzsfő karámja elé, mondván, hogy új tudományra fogja tanítani a hallgatókat. És az egész pusztá apraja-nagyja összesereglett a térségen, ahol egy mesterséges kis földhányás csúcsáról, amit azért emeltek, hogy messzebb lássanak el onnét a tébolygó nyáj után, e dombocská tetejéről szólni kezdett hozzájuk. Mondotta pedig körülbelül ezeket:

- Barátaim, mielőtt egy napon végképp elbúcsúznám tőletek, meg akarlak titeket tanítani mindarra az igazságra, amihez a természet idáig hozzáférni engedett. Hallgassatok rám! Az, amit magatok körül láttok, legtöbbször nem igaz, hanem csak látszat. A föld, amin álltok, nem nyugszik a talpatok alatt, hanem őrült sebességgel forog és kereng. Az ég alja nem ér le a földre, mert a föld gömbölyűbb egy óriás almánál és támaszték nélkül lebeg a ürességben, égbolt pedig nem is létezik, mert az csak messze levegő. A betegségeket nem ördögök vagy szellemek okozzák, hanem nagyon picike állatok vagy gombák; azért nem láthatók, mert igen kicsinyek, de épp úgy élnek, esznek és szaporodnak, mint a többi élő. Az írás, számolás sem bűbajos tudomány, hanem az emberi észnek a kitalálása. A gyógyító erő benne van a füvekben, kövekben, de azok épp úgy a föld porából valók, mint az ember teste. A természet egyik gyermekével neveli, gyógyítja a másikat. Az ég csillagai közéről óriási napok, vagy szürke földgolyók, akár ez a mienk és egymás körül keringenek, forognak, mint a föld a nap körül. Ez a régi, eres fatörzs pedig, a Bálvány, higyjétek el, barátaim, nem egyéb ócska fánál, a kergén csupa véletlen ákombákom a rajz, tűzre való, nem arra, hogy imádják. Akit igazán imádni kell, azt soha nem látja emberi szem, bár jelen van mindenütt, fűben, fában és bennünk és ő a jóság, az erő és a gondolat.

Elhallgatott. Az emberek kövé meredten a meglepetéstől, halálos zavarban és szorongó csendességben álltak körülrte és mindegyiknek a tekintete a törzsfőnököt kereste, aki haragtól és ijedtségtől pirosan ült sátora előtt. Az emberek végre fellelékzettek és egymásra néztek, kutatva, szorongva és mosolyogva.

- Borzasztó, miket mondott!

- Oh, milyen merész! Csoda, hogy a Hatalmas Bálvány torkán nem fullasztotta. Hogy tűz nem csapott ki a földből!

- Menjünk! Még minket is baj ér!

- Hogy a beteg emberben gombák vannak! Ilyen balgatagság!

- Hogy a csillagok olyanok, mint ez, amin állunk!

- Hogy a föld gömbölyű! Hát nem látjuk-e mind, hogy kerek?

- Hogy az ég nincs is! Oh, hát nem látjuk-e most is kékleni felettünk!

- És a Bálványról mit mondott, a szent Bálványról! Miért is hallgattunk rá!

- És mi tápláltuk, kiszolgáltuk az istentelent. Csak meg ne büntessen a Bálvány!

- Hogy az igazi Istent nem lehet látni, azt mondta. Eh, tűzre vele!

- Meg kell bosszulni a Bálványt. Halál a szentségtörőre!

És a főnök szava hangosan, mennydörgőn zengett át a sokaságon:

- Igen, halál az idegenre!

Csak a Jezabel szép arca lett nagyon sápadt erre. De ki látta azt?

A karámok előtt mély verem volt, szűk nyílású és lent kiszélesített üreg, ahol a hideg és nedves évszakban száraz takarmányt őriznek az egész törzs állatai számára. Ide vetették be Námán herceget, hogy másnap máglyán égessék meg a szent Bálvány kiengesztelésére. Az egész nép zajongott és dühösen követelte a szörnyű büntetést; csak az a tíz-tizenkét ifjú, az írástudó tanítványok serege gyűlt össze csendben egy elhagyatott karám mögött és sírva virrasztották szeretett mesterüket.

Az éj is leszállt és Námán királyfi a verem fenekén várta biztos halált. A néptől, amelyet szeretett és tanított, akikkel a lelkét is meg akarta osztani.

- Ez tehát a Valóság! Megérdemeltem, mert hinni tudtam az emberi jóságban és abban, hogy a félállatok elméjét megnyithatom a szent igazságnak. Addig lábaim előtt csúsztak, míg a tanításom hasznukra vált a falánk kenyérszerzésben, most, hogy fel akartam őket emelni magamhoz, vesztetre törnek. Ez a Valóság világa!

A hold fénye betűzött a verem szűk nyílásán és a fényfoltban valami árnyék rezgett meg. Námán felnézett, egy emberarcot látott odafenn, oh igen, a Jezabel kedves leányarca volt. Aztán a kőzavár csikordult a verem ajtaján.

- Mester! Itt van nálam a hágcsó, amivel a pásztorok lejárnak, ha takarmányt hoznak fel a veremből. Fent megerősítem, csak hágj fel rajta bátran.

És a kötélhágcsó gombolyodva hullott a fenékre.

- Nem megyek, Jezabel - mondta az ifjú komoran. - Mindenben csalódtam, az emberek hálátlanok, közönségesek és hitványak, úgy sem tudnék köztük élni. Teljen csak kedvük; ha nem hittek nekem, szívesen meghalok.

Fentről pedig nagyon komoly, tiszta csengéssel hangzott vissza a leány felelete:

- Mester, én hiszek neked!

Az ifjú bölcs szíve megdobbant és felhágott az első fokra.

Mikor fenn volt, a leány két felszerszámozott koshoz vezette. A templom szent állatai voltak, melyek körmeneteken húzták a fabálvány kocsiját.

- Siessünk, - mondta Jezabel - hajnalra a látóhatár szélén, amaz erdők alatt kell lennünk. Ott, a folyón túl, más törzsek birodalma van, azok nem fognak bántani.

- És te, Jezabel? - kérdezte bámulva Námán.

- Veled megyek, természetesen. Hisz... megölnének itt.

- Elhagyod apáid sátorát?

- El. Hisz te tanítottál meg az igazságra.

Egy határkö mellett emberek csoportja feketélt. Námán megdöbbsent.

- A mi embereink azok, - szólt mosolyogva Jezabel. - Tanítványaid serege, rád várnak, hogy kövessenek ők is téged.

Valóban úgy volt. Az írástudó ifjak néma örömmel fogták körül, megtapogatták, él-e vajjon? Aztán felkaptak állataikra ők is és egyhangú meggyőződéssel mondták:

- Vezess bennünket akárhova, mi veled leszünk mindig, soha el nem hagyunk. Mi hiszünk neked.

Hajnaltájt valóban elérték a távoli erdőség első fáit, átkelhetek a kis folyón. Itt már biztonságban voltak, és a pásztornép karámjai teljesen elvesztek, elmosódtak a távolban. Ha akarnák, sem üldözhetnék őket, hisz állataik közül azok a különösen erős és nagyfajta juhok, melyeket az istenség szolgálatára és körmeneten a papok és a bálvány hordására neveltek, mind velük, a szökevényekkel vannak. Námán végre leheveredhetett kissé és a szürkülő hajnalban végignézett kis csapatján. Okos, fiatal arcán töprengés és szomorúság volt, de az ajka gyengén mosolygott.

- Ez tehát seregem, e hú, kis földönfutó csoport. Ez a néhány lélek mindaz, amit meghódíthattam a Valóság országából. Kevés, nagyon kevés! És én az igazság hódító diadaláról álmodoztam!

És a víz sodrát nézte, amint elfut és újra támad örökkön-örökké a sok apró, változó hullám.
Ilyen zaklatott, ilyen hányódó a földön az igazság felkent papjainak élete, - gondolta a királyfi.
És ennél a mélabús gondolatnál hagyjuk magára egy ideig őt is, Képzeletország bölcs, fiatal királyfiát, akinek csalódnia kellett a Valóság birodalmában.

Yonos, a kedves.

Holdvilágos, ezüstös, szép nyári éjszaka volt, amikor Yonos, a legifjabb királyfi, aki annyira hasonlított édesanyjára és akit ez a három királyfi között a legjobban szeretett - egyidőben-e, később-e bátyjainál, az nem sokat számít - legelőször széjjelnézett a zsibbasztó álmotázás után a Valóság világában. Különös helyen találta magát. Egy alacsony kőfal párkányán ült, bíborral szegett fehér tógája és szíjas szandálja átnedvesedett a lágymeleg könnyű harmattól; a mezők felől édes, fűszeres virágillatot hozott feléje a szellő, amely gyöngéden játszott barna hajfürtjeivel; előtte pedig a messzeségben kéklett, morajlott, hullámozott a tenger, lombos, szép szigetek csoportjait, lepkeszárnyú, kicsiny vitorlášhajókat lengetve tükrén.

- Milyen szép itt minden! - suttogta Yonos, és a holdfényben csillogó, nagy vizet nézte. - Milyen lágyan mormolnak a habok, milyen zengve ütődnek a parti sziklához! Ez talán nem is a Valóság országa!

Amint a szeme lassan az éjszaka homályához szokott, kezdte megkülönböztetni maga körül is a valóság tárgyait. A tengernek egy kies, szép öble nyúlt ott be a szárazföldre s az öböl partján lombos, csalitos, fiatal erdők mindenütt; madárhangtól zengők, vadvirágtól illatosak. Ám a berek itt a part közelében irtva volt már, emberkéz-alkotta tisztásoktól megszagatva, s e tiszta helyeken fehér, csillogó kőből emelt, félig kész faluk, megkezdett, összetákolt építmények részei látszottak szerteszét. A királyfi azt hitte, romok között van, s a zsongó, gyönyörű éjszakában kedve támadt körülnézni a környéken.

Nem, nem lehettek elhagyott, ócska romok ez építmények. E fehér falak még hótiszták és illetetlenek voltak, néhol nedvesek a kődarabok összeillesztése helyén, s itt-ott emberi eszközöket, építéshez való szereket lehetett találni, mintegy tegnaptól mára félretéve egy-egy fal-szöglet árnyékába. Egy épülőben levő város falai közt volt Yonos.

Már felismerte a lakóházak alaprajzát, az udvarok térségét és az utcákul hagyott közökben járt-kelt. Lengő, fehér ruhájával az éj szellője játszott és a holdfény beragyogta szép, fiatal arcát. Olyan volt itt a kék, ezüstös homályban, a néma, fehér kövek és magányos utak közepe, mint az éj ifjú istene.

Elfáradt kissé és egy nagyobb, üresen hagyott térség közelében egy kőlapra ült, mely az egyik ház küszöbén állott. A tengert nézte, az ég mély, titokzatos kékjét, a készülő falak zegzúgos formáit és a néma, halvány holdat, mely olyan titokszerűnek, búbajosnak tünt fel előtte, hogy egyre hosszán, mélyen nézett fénylő arcába és valami különös bágyadság fogta el. Ebben a percben olyan dolgot is látott és érzett, amik rendes körülmények közt rejtve vannak élő szemek elől.

Most behúnyta a szemét és valami különös, magasztos érzés járta át. Egy kép kezdett kibontakozni előtte a semmiből, az éjszaka homályából, egy gyönyörű asszonyi alak, nemes királynői fővel, szelíd és mégis parancsoló szemekkel, pompás, tökéletes testalkattal. Hasonlított királyi anyjához, de ifjabbnak látszott, és kinyujtott fehér kezében olajág volt.

Az ifjú herceg fölrezzent és a földre nézett. Egyszerű véső hevert lábainál, olyan, amit a mívészek használhattak az építés közben. Yonos lehajolt érte és valami különös indulattal ütötte a csillogó fehér kőtömb felé, amely feldolgozatlanul támaszkodott még a fal tövéhez. Egy darab márvány csengve hullott le a tömb csúcsáról, de ezzel a felső rész gömbölydedebb lett, emberi fejhez jobban hasonló. Yonos felállt és most már óvatosabban pattantott le egy-egy darabot. Ah, ime nagyjában a vállak formája és a kar domborulata! Most már lázasán, hévvel dolgozott és rövid idő múlva, mikor karja kimerülten hullt alá és kissé pihennie kellett, az alak durva, nagy vonásokban egy asszony karcsú formáját mutatta. Ám e kőasszony rejtett,

elburkolt vonalait, a kő érdes szögleteit már alig látta Yonos. Lelki szemei előtt a holdfényben megálmodott alak állt és csak érzésébe kellett elmerülnie, hogy annál világosabban lássa azt. Oly könnyűnek tetszett neki e képmást egészen olyanná formálnia. Újult lelkesedéssel, csillogó szemmel, izgatottan és fáradszónul dolgozott, tört, simított, csiszolt és gömbölyített a kövön, - és mire a hold korongja gyors ívben aláhanyatlott az égen, előtte állt az elképzelt gyönyörű alak, szelíd, komoly szemeivel, királyi fejével, nemes és tiszta formáival; leomló, redős köntös fedte és kinyújtott kőkarjában olajágot tartott. A hold rézsút világította meg a szoborművet, és Yonos, amint végignézett rajta, maga is megdöbbsent. Mintha csoda történt volna vele, maga sem értette egészen, hogyan történhetett, hogy a durva kötömegek ilyen fenséges formákba idomult az ő keze alatt. Hisz ez az ő képzelete alkotása, ő hozta létre, szinte a semmiből teremtette. Tegnap még senki sem álmodta meg és holnaptól kezdve bámulatot és gyönyörűséget fog kelteni, amíg csak emberek élnek.

A művészt egyszerre mély megindulás fogta el; szemébe könnyek gyűltek, ajka mosolygott és öntudatlanul borult le a saját keze műve előtt. Arcát félkarjára támasztva terült el a hűvös, harmatos földön, barna haja szép, lelkes arcába hullott és a nagy fáradságtól úgy szunnyadt el, álmában is látva a köasszony tökéletes szépségű arcát, szelíd mosolyát.

Nagysokára, húnyt szemmel ébredve még, emberi hangokat hallott maga körül, és körölte sereglő léptek nesztét.

- Egy idegen ifjú szunnyad a küszöbön! - mondta az egyik.

- Egy fehér tógás, szép arcú ifjú!

- Milyen fáradt lehet! Hagyjuk pihenni.

- Milyen szép, selymes haja van. És hogy mosolyog álmában.

Aztán egyszerre az álmélkodás szaggatott hangjai következtek és a hirtelen támadt csendben szinte kiáltott egy hang:

- Ide nézzetek! Ime, egy kőből való asszony!

Az emberek reszketve az örömtől és csodálkozástól, elnémulva állták körül a márványszobrot és Yonos, aki közben felnyitotta szemét és félkarjára könyökölt, láthatta arcukon a remekmű hatását.

- Hogy csodálják! Ugyanazt érzik láttára, amit én éreztem, amíg faragtam - ujjongott a királyfi.

Jó idő mult el, amíg fölocsudtak a gyönyörűségtől és Yonos felé fordultak. Akkor körülsereglették őt, elhalmozták nyájasságukkal és kérdéseikkel.

- Te valóban a Napisten fia vagy, s ez itt Niobé, aki kővé változott, amint beszélnek.

- Nem, te az erdei szellem vagy és ez a virágtaposó leány, akit haragodban kővé változtattál.

- Vagy az égből szálltál alá és megáldottad a darab követ, mire ez isteni alakká változott.

Yonos felemelkedett, elsímította hajfürteit és felvette a földről az elejtett vésőt.

- Hogy én ki vagyok és honnét jöttem, azt ne kérdezzétek. Ezt a kőszobrot a ti szerszámotok segítségével magam véstem a kőből egy éjszakán. De hogy miként lett épp ilyené, honnét van csodálatos mosolya, szelíd szeme és gyönyörű karjai, erre nem felelhet a véső és kezem. Képzeletemben a semmiből alkottam egy pillanat alatt, a kivitel már szinte magától jött.

- De hát ki ő, akinek képmását megalkottad?

Yonos elmosolyodott. Oly megnyerő bájjal tudott az idegen ifjú mosolyogni.

- Ha úgy tetszik, mondjuk, az istennő szobra. Talán a nemes és tiszta istennője, aki a béke úrnője és a Szépség kifejezője. Aki megtanítja a híveit a szépmesterségekre és szent örömeiket ad. Talán épp ti vagytok az ő választott népe. Oh igen, bizonyára ő védelmébe fogadja az épülő várost.

Halk felkiáltások, boldog örömjaj kísérte szavait. Most már áhitattal járultak a szoborhoz és könnyes szemmel, boldog tisztelettel néztek rá. Aztán megint Yonost vették körül.

- Beszélj még valamit nekünk! Olyan édes a fülnek a te hangod.

- Kedvelitek a mesét? - mondta az ifjú és leült a márványlépcsőre. - Figyeljétek tehát.

És kedves, zengő hangján, beszédes arcával, lelkes mosolyával beszélni kezdett, csak úgy hirtelenében találva ki, amit mond. Mesélt egy messze, boldog helyről, ahol csupa istenek laknak, boldogan lakomáznak és az élet italát ízlelik. Ők vezetik az ember sorsát. A legfőbb közöttük a mennydörgés ura, kinek nyílai a villámok és haragja a vihar. Mellette van a nap istene, aki tüzes szekéren hajtja át az égen, pompás négy lovával, s alkonyatra a tengerbe zuhan, hogy ott megtisztuljon és felfrissüljön ismét hajnalig. Ám a tengernek is van istene, ki háromágú szigonnyal felzavarja a vizet és akkor vihar lesz. Felesége az ezüstitlábú istennő és szolgálói a halfarkú vízi asszonyok, kiknek teste derékon alul pikkelyes haléhoz hasonlít. És a gabna érését, a mezők virágzását is egy szép, jóságos istenasszony adja, akinek leányát az alvilág komor ura elrabolta feleségül. Csak félévvel jöhet vissza a szép leány kesergő anyjához és ilyenkor a földön tavasz meg nyár van; de ha visszatér férjéhez, beköszönt a hideg tél. És beszélt az erdők játszadozó kis istennőiről, a karcsú nimfákról, a gyöngéd najádokról és a lompos, állatstű férfiakról, akiket faunoknak hívnak.

Az emberek előregörnyedve lesték minden szavát. Milyen szépen volt kigondolva mindez! És mint a méz, oly édesen folyt ajkairól a szó.

De hiszen ez nem volt igaz, amiket beszélt, mondhatná valaki. Oh, ezek az emberek azt nem is tudakolták, ők megelégedtek azzal, hogy szép és jól esik hallani. Különben is, mindez mese gyanánt volt mondva, ki tehetett róla, ha a hallgatók úgy beleélték magukat, hogy igaznak gondolták. Aztán meg azt se feledjétek, hogy Yonos királyfi a Képzelet országából való volt, ott pedig nincsen hazugság, mert ott igaz minden, amit az ember kigondol magának.

Az emberek tehát boldogan hallgatták az ifjút, elhallgatták volna estéig, hajnalig is.

- No, de most már dolgozok, emberek! - nevetett Yonos királyfi. - Az istennőnek szentélyt kell építenünk, hogy szobrát elhelyezhessük abban.

- Te köztünk fogsz maradni, nemde, és meséddel üdítesz fel, ha elfáradunk?

- Engedjétek meg, - kérte Yonos - hogy én vezessem az istennő templomának építését.

- Igen, igen! Parancsolj nekünk! - szóltak és örömmel siettek utána. Künn az utcákon s a megkezdett falak között már sűrűn hullámzott, tolongott a többi nép, s amíg a herceg mesélt, a bennlevők tolmácsként adták tovább szavait a körülállóknak. Akik eddig nem férhettek a szobor közelébe, azok most jöttek, egymásnak helyet adva, hogy sorban színe elé járuljanak. De mindez csendben, tolokodás nélkül ment, a szépség hatása megszelídítette az embereket.

Yonos egy kicsiny magaslatra vezette az építésre kiválogatott embereket. A tetőről messze el lehetett látni a tenger hullámzó síkjára, ahol lepkeszárnyú kis vitorlášhajók néztek a szigetekre és a szárazföld zöld berkeire. A domb szellős, napfényes fensíkján kívánta Yonos a szentélyt. Vesszót keresett és a puha földre rajzolva megcsinálta a sokszögű templom tervét. Míg ebben fáradozott, újra elfogta az alkotás öröme és lelkesültsége és különös világossággal magyarázta meg tervét.

- Oszlopsorok fogják körülvenni, kettős rendben. Karcsú márványsudárok ezek; magasba szökkenők, lomblevél koszorúzza fejükön hordják az épület megosztott terhét. A templom homlokzata háromszögű oromfal lesz, arra képeket faragunk, melyek félig domborúan tekintenek elő a kő síkjából.

És hozzáfogtak. Yonos maga is vésőt fogott néha, vagy igazított a terven, csiszolt a formákon, a fehér oszlopsudárok karcsún nőttek ki a földből és éjszaka, a méla holdfényben, némán, mintha még magasabbra nyúltak volna. A nyitott csarnokon átlengett a friss, zamatos tengeri szél, vagy a rónák virágillatos lehellete, a templom orma pedig napkeletre nézett és köszöntötte a biborruhás, diadalmas hajnalt. Valóban, a csodálatos szoborműhöz méltó volt hajléka is.

Mikor belsejét is elkészítették és falait elsímították, Yonos néhány vörösszínű bogárkát morzsolt szét egy edény vízben. A víz bíborszínű lett tőle.

- Ime, ez hasonlít a vér vagy a láng színéhez. Próbáljatok olyan nedvet készíteni, mely kék legyen, mint az ég, majd zöldet, mint a fák lombja, érett narancshoz hasonlót és feketét, mint az árnyék.

Az emberek hozzáláttak a próbálgatáshoz. Felhasználták a virágok színes szirmait, a kövek porát, a föld ásványait és a vizek színes fővényét; és nemsokára együtt volt a szivárvány valamennyi színe. Akkor Yonos ecsetet készített állati sörtéből és bement a templomba. Oh, régen formálódtak már az ő lelkében a különös vonalak különös formái, meglepő hajlások, csavarodások és elágazások; rég látja már, ahányszor lehunyja szemét, a tarka mintákat kialakulni, gyönyörű színes foltokat összefolyni és a háttérből kiválni, ő már nem is látta üresnek képzeletében a templom falait. Oly könnyű volt előkeresni a színeket és a mesés arabeszkpek pompás szőnyegmintáit vetni a színtelen síkra, leveleket és viráglombot, állatfejeket, mesebeli sárkányokat és bőségszarúkat, mind a természet képeit, ám a képzelet új kapcsolásában, úgy fonódva, bogozódva össze, ahogy az a valóságban nem látható. És a fogékony nép lelke megint gazdagodott a szépségnek egy új kifejezésével: megtanulták a festészetet.

Ezután már szorgosan látott hozzá kiki a saját háza befejezéséhez. Yonos királyfi álmodozva ült egy-egy kövön, míg a munka folyt; úgy látszott, éppen csak pihen, pedig képzelete sokszor sokszorozva működött és a képírás, a faragás, építés legcsodásabb formáit varázsolta elő. Ő adta meg tervét mindannak, ami a várost díszítette, kapukat és oszlopokat, kútszobrokat és kőpárkányokat talált ki és magyarázott meg. S a szép márványváros olyan gyorsan és csodálatosan, olyan fehéren és ragyogón támadt elő, mintha egy reggelen a tenger habjaiból született volna.

Ha az építők fáradtak voltak és kedvük lankadt, kimerült, letelepedtek Yonos körül és ő meséket mondott nekik. Nem volt olyan fa, virág, állat vagy bogár, barlang vagy odú, amiről ő gyönyörű mesét ne tudott volna kitalálni. Amit mondott, az nem volt *igaz* közönséges értelemben, mert nem történt épp úgy, ahogy mesélte, de sokszor a valóságnál is igazabb volt, mert az életet, a Valóságot tükrözte, de olyan képletesen, mint a templomfal festett arabeszkjei az erdő virágait és madarait. Ám ha a mesélésben elfáradt, vagy sokáig hallgatta a tenger moráját, a madarak énekét és a szellő danáját az oszlopok között, akkor elővette lantját, melynek favázára vékonyabb-vastagabb állati húrok voltak feszítve; s az igénytelen szerszámból oly változatos, csodás dallamokat csalt ki, hogy aki hallgatta, a szíve legmélyéig érezte rezegni a muzsikát. Nem lehetett azt megmagyarázni, csak érezni; érezni lehetett, hogy a tenger moraja, a szél zúgása, a madarak éneke, a tavasz virulása és a nyár napsugara, minden öröm és minden fájdalom, minden szeretet és minden szomorúság megszólalt ezen a lanton. És Yonos szöveget is énekelt hozzá hősi csatákról, pásztori egyszerű boldogságról, haldokló ifjúról vagy mosolygó szép menyasszonyról és a dal szövege is a lélekbe hatott, mert a lélek

szülötte volt. Végre, mikor már a munka legfőbbjén túl voltak, Yonos, hogy kedvet öntsön beléjük a hátralévő kevéshez, felövezte bíborral szegett ruháját és a zene ütemére tánca fogott. Oly könnyedén lejtett szíjas sarújában, szép ifjú alakja oly nemes mozdulatokban hajolt és lengett; s tánca majd puha, finom és könnyű volt a báj kifejezésére, majd dobbanó, erőteljes és hatalmas, mint a harci vitézség; majd meg gyászos, méltósággal teljes és komor; a nézők megértették, hogy ez egyszerű, gyermekies művészettel is ki lehet fejezni minden emberi érzelmet, minden szépséget.

És mire a kifejezésnek minden formája így belopta magát az emberek lelkébe és a Szépség szinte éltető levegőjük lett, egy szép napon tökéletes formáiban, az utolsó darab tégláig készen állott a gyönyörű város. És elkövetkezett a nap, mikor nagy ünnepséggel akarták felszentelni az istennő szobrának szentélyét és megalkotni a város alaptörvényeit.

A nagy nap reggelén összegyűlt az egész lakosság a város nagy, oszlopos terén és rajongó tisztelettel várták a királyfit. Ám Yonos szokatlanul komolyan, némán ment végig soraikon, fel egyenesen a szentély dombjára. És belépett egyedül a csarnok színes homályába, szemben a márványasszony csodás szobrával, leborult a szentély hideg kővére és a művészet mosolygó ifja egyszer igazán, komolyan és megilletődve tárta föl lelkét valami előtt, ami talán nem is az önkeze alkotta faragott kép volt, hanem valami magasabb, tisztultabb és fenségesebb, a neve talán ez: eszmény!

- Te, akinek nem merek nevet adni, - kezdte az ifjú királyfi remegő hangon - hallgasd meg imádságom! Mióta e nép között élek, a szépet szolgálom csupán teljes lelkekkel és a szépnek minden formája visszhangot keltett az emberekben, felemelte és megtisztította a lelküket. De mit ér mégis, ha ők nem tudnak utánozni engem a szép kifejezésében, egyetlenegy sem tud alkotni közülük, sem zenét, sem zengő verseket, sem irott vagy faragott képet. De ezek az emberek, míg a szépet élvezik, tudnak dolgozni a hétköznapi szürke ügyein is, habarcsot kenni, eledeleiket elkészíteni és kedvtelve fogyasztani, csacska beszédeken mulatni; és oh, tudnak egymáshoz olyan balgán ragaszkodni, társat keresni, közösen melegedni a tűzhelynél, megosztani a kenyérüket és, igen, ez oly csodás és gyönyörű, hogy tudnak örülni apró, buksi gyerekeiknek! Te nagy Névtelen, aki mindenek felett vagy, oszd meg az emberek között az alkotás gyönyörét és tégy engem egészen olyan emberré, mint ők, mert úgy érzem, mintha csak elvont fogalom, igazi Képzeletkirályfi volnék!

A herceg felemelkedett és a templom színes üvegablakán egy meleg, piros sugárnyaláb szök-kent be s egyenesen az ő alakjára esett. S ebben a percben úgy tetszett neki, mintha az istennő szobra szeliden, biztatón mosolyogna.

Mikor az oszlopos térre jutott, bámulva látta, hogy a lakosság még mindig nem oszlott szét, hanem felvirágozva, lobogódísszal és ünnepi csendben várja őt. Mikor pedig közelükbe ért, sok ezer emberajkon zúgott fel a lelkes kiáltás:

- Éljen a mi ifjú mesterünk, akit magunk fölé választunk. Éljen a nép fejedelme!

Jó ideig tartott, amíg a lelkes rivalgás elcsöndesült. Akkor Yonos emelkedett szólásra a díszes emelvényen és így felelt a népnek:

- Köszönöm bizalmatokat és a szeretet jeleit irántam, de az istennő, kinek templomából jövök, másképp határozott. A városnak sohasem lesz fejedelme, csak polgárai. Együtt, egyenlő munkával emeltétek falait, együtt, közösen kormányozzátok hát önmagatokat és egymást békében és egyenlőségben. Aki a többenél nagyon is különb volna, vagy nagyon is kedves a nép szemében, azt számúzzétek cserépszavazattal a városból, nehogy fölétek kerekedjék, mert e város csak addig lesz nagy, míg polgárai egyenlők és szabadok.

Szavai elhangzottak és a nép meghatva nézett ifjú mesterére. S ebben a pillanatban valamennyien csodálatos, égi zengésű hangot hallottak a magasból, mely így szólt:

- Úgy legyen! Én pedig széosztom a Képzelt adományát a nép közt s a Valóság eleven erejét ajándékozom a Képzelt-királyfiának, az alkotó gondolatok papjának. Yonos, nézz szét magad körül!

Zúgó szélroham jött a tenger felől és mikor a királyfi széjjelnézett, a szeme is elkáprázott a csodától, amit a téren látott. A nép, mely eddig szép rendben, hallgatva állott körülte sorfalat, most bomlott, összevissza csoportokban, tarka zagyvaságával hullámozott körülte, mint a kavargó örvény, keresztül-kasul tolongtak, sürgölődtek a téren és e nagy zürzavarban, a hullámozó csoportok sűrűjében, igen, ez nem volt káprázat, Yonos királyfi megismerte régi hazája népét, elvegyülve a városi lakókkal. Ott voltak bizony mind. Egy baldachinon az agg királyt vitték fényesruhájú ifjak, s egy oszlop mellől királyi anyja integetett felé; korona nem volt fejükön, de arcuk üde, természetes színű és szelíden mosolygó volt, oh, egészen igazi, mint a többi piaci embereké. És ott voltak mind a miniszterek, akik pohárköszöntőket mondtak a búcsúlakomán, ott voltak a palotahölgyek, a szakácsok, a tudósok és a kukták, az egész nép. És messziről, a tengerpartról két sereg közeledett a város felé. Az egyik, a nagyobb, fegyveres harcosok csapata volt, a másik, mindössze tíz-tizenkét sötéttaláros ifjú tudósból állott. Oh, ti már bizonyára kitaláltátok, kik jöttek a két csapat élén. Senki más, mint a Yonos két testvérbátyja, Acháj, az erős és Námán, a bölcs királyfi. Igen, igen, a város befogadja és megbecsüli őket, hisz szükség van a harcosra, hogy a békét őrizze és a jólétet védelmezze, és szükség van a tudósra is, aki az élet titkait kutassa és a hétköznapi élet fölé emelje a gondolkodást.

A két sereg nemsokára odaért a térségre, elvegyült a tömegben s a három testvér igaz szeretettel borult egymás karjaiba az emelvényen.

De még itt sem volt vége a csodáknak.

Amikor Yonos épp fel akart ocsudni ámulatából, egyszerre csak még a szíve dobbanása is elállt és egy percre megállt ereiben a vér, aztán egyszerre mind az arcába szökött. Olyan piros lett a fehérarcú királyfi, mint a rózsa, a szeme is úgy ragyogott, mint a világító drágakő és szólni sem tudott, úgy meredt a piac közepére, mintha valami bűbájós csoda venné el a szeme világát. És gondoljátok-e, mi volt az egész? Oh, szinte kacagnivaló bizony! Nem volt az semmi csoda, semmi túlvilági bűbáj, csak egy icipici kis leány, de szó sincs róla, gyönyörű kis leány. Az arca minden vonala igazi, tökéletes szépség megtestesülése volt, a szeme oly szelid, feje tartása oly nemes, mosolya édes, alakja gyönyörű vonalú és ruhája minden ránca művésziesen omlott el rajta. Kicsiben, egész kicsiben tökéletesen olyan volt, mint az istennő szobra.

S a téren hömpölygő sokaság egy pillanatig nem látta a három királyfit, amint együtt álltak összeölelkezve az emelvényen; egy illatos, rózsaszínű felhő bontotta el őket a kíváncsi szemek előtt.

Csak egy pillanatig tartott az egész, de ebben a pillanatban a három Képzelt-herceg átalakult igazi, földi emberré. Ereikben meleg, emberi vér keringett, nem érezték már magukat más világból valóknak, hanem az emberek igazi testvéreinek, akik kiválnak a tömegből nagy tulajdonságaikkal, de lényükben ugyanazok.

Mikor a felhő eloszlott, a gyönyörű kicsi leány, bizony-bizony, ott volt már fenn az emberré vedlett Yonos királyfi karjai közt. És íme, a barlanglakó harcos nép vénje már vitte is, vezette is karján felfelé szép, ifjú unokáját, a pettyes menyét bőrébe öltöztött, feketehajú szép leányt, aki hajdan a barlangban nevet adott a tűz melegének és a láng fölé tartá izmos karját. És Námán, a bölcs királyfi felé is közelgett már a szépséges Jezabel, komoly, kicsi papnője,

kedves, ifjú tanítványa, aki legelőször hitt az igazságban. És ott álltak mind a hárman, karjukon szép menyasszonyokkal, akiknek a lelke tükrözte az övéket. Most már igazán tökéletes földi emberek voltak.

És feleséget, társat keresett mindenki az ujonnan épült városban, hogy legyen kivel melegednie az új tűzhely enyhében; legyen kivel megosztani a kenyeret és apró, édes gyermekeik legyenek, akiknek gyügyögésében gyönyörködhessenek. Mire a nap harmadszor leszállt, mindenki boldogan, elégedetten pihent választottjával a márványváros szép házaiban.

Éjfél idején azonban Yonos királyfinak eszébe jutott valami. Gyöngéden megcsókolta alvó, fiatal felesége szép homlokát és észrevétlenül kilopódzott az oszlopos terrasra, onnét meg a kert illatos, fehér utaira. A lég tele volt a sok virág illatával és Yonos mélyen, boldogan lélezett és behúnyta szemét.

- Képzletország tehát leszállott a Valóságba. De vajjon tudnak-e itt muzsikálni a virágok?

És így, húnyt szemmel a saját bensejébe figyelt. És egyszerre csak halk, édes zümmögés kelt a kertben, a holdsugárból való ezüsthúrok zenéje, amit fehér, magános hárfáslányok, szép, teljes violavirágok pengetnek gyöngéd ujjakkal. És hallani lehetett az előkelő, büszke orkhideák hangversenyénekét is, amint a holdvilág felé nyújtott nyakkal mesterien kivágják a magas c-t. A katonabanda is remekelt, a sújtásos szegfű pici rézdobokon dobolt és a bazsarózsa fölfújt arccal, izzadva trombitált; sőt cigánybanda is játszott, egy máklegény volt a primás, a muskátli kontrázott és emberségesen dolgozott a nagybögő is, bár mindez nem volt művészi. Igen, igen, a virágok zenéje itt is olyan édes, olyan gyönyörű volt, mint odahaza, Képzletországban. S mikor a királyfi egy percre felnyitotta a szemét, a kerítés mögé lapulva még valakit vett észre, aki boldog, átszellemült arccal hallgatózott, mert ő is hallotta a virágok muzsikáját. Kitaláljátok-e: a szegény, ártatlanul bántalmazott szelid kicsi kukta volt.

Mert bizony, bizony, higgyétek el, itt mi közöttünk, a Valóság világában is hangversenyeznek néha éjnek idején a kert virágai, és nagy, menyei boldogság lehet azt hallani. De nem mindenki jut ahhoz! Nem hallja azt más, csak a költők, akiknek a lelkében játszik a tündéri zene; és kívülök meg azok a szelid kis álmodozók, akik az élet minden nyaklevesét ártatlanul kapják a mások hibájáért napközben, s az éjszakának kell őket kárpótolni. De ezek után szebbnek is látják a Valóságot minden más halandónál, mert számukra a képzelet minden finom, rejtett gyönyörűségével van az felékesítve.